

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Leszek Bielecki

SSN Agnieszka Żywicka

w sprawie z odwołania J. C.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Gdańsku
o prawo do rekompensaty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 16 kwietnia 2024 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 29 czerwca 2022 r., sygn. akt III AUa 1078/21,

I. oddała skargę kasacyjną,

II. zasądza od ubezpieczonego J. C. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym wraz z ustawowymi odsetkami za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia zobowiązanemu orzeczenia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku decyzją z 15 stycznia 2020 r. odmówił J. C. wszczęcia postępowania w sprawie emerytury, ponieważ nie dołączył on nowych dowodów mających wpływ na przyznanie rekompensaty do emerytury.

J. C. wywiódł odwołanie od powyższej decyzji, wnosząc o przyznanie prawa do wnioskowanego świadczenia. Ubezpieczony wskazał, iż z dokumentacji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Gdańsku decyzją z 15 stycznia przesłanej do organu rentowego wynika, że pracował on w warunkach szczególnych przez 18 lat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy w Gdańsku, wyrokiem z 23 lutego 2021 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego J. C. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku z 15 stycznia 2020 r. odmawiającej J. C. wszczęcia postępowania w sprawie emerytury, ponieważ nie dołączył on nowych dowodów mających wpływ na przyznanie rekompensaty do emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, iż J. C., urodzony [...] 1954 r., w dniu 23 grudnia 2019 r. złożył w organie rentowym wniosek o ponowne przeliczenie emerytury i ustalenie rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony od 1 listopada 2019 r. pobiera emeryturę przyznaną na podstawie art. 24-26 ustawy emerytalnej.

Organ rentowy, decyzją z 15 listopada 2019 r., odmówił ubezpieczonemu przyznania emerytury z rekompensatą, ponieważ nie udowodnił on wymaganego 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach. Zakład Ubezpieczeń Społecznych do stażu pracy w szczególnych warunkach zaliczył ubezpieczonemu okresy zatrudnienia: od 1 października 1973 r. do 31 lipca 1974 r., od 13 sierpnia 1974 r. do 16 lutego 1975 r., od 9 lipca 1975 r. do 27 listopada 1975 r., od 30 listopada 1975 r. do 30 listopada 1975 r., od 18 lutego 1976 r. do 12 listopada 1979 r., od 14 listopada 1979 r. do 30 października 1980 r., od 1 listopada 1980 r. do 24 sierpnia 1982 r., od

28 sierpnia 1982 r. do 10 grudnia 1984 r. oraz od 26 marca 1987 r. do 11 lipca 1990 r.
- w łącznym wymiarze 13 lat, 10 miesięcy i 2 dni.

Zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją z 15 stycznia 2020 r. organ rentowy odmówił J. C. wszczęcia postępowania w sprawie emerytury, ponieważ nie dołączył nowych dowodów, mających wpływ na przyznanie rekompensaty do emerytury.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że J. C. w okresie od 1 października 1973 r. do 11 lipca 1990 r. był zatrudniony w P. Oddział w G. . Ubezpieczony korzystał z urlopu bezpłatnego w okresach: od 1 sierpnia 1974 r. do 12 sierpnia 1974 r., od 1 grudnia 1975 r. do 3 grudnia 1975 r., od 13 listopada 1979 r. do 31 października 1980 r., od 25 do 27 sierpnia 1982 r., od 12 grudnia 1984 r. do 25 marca 1987 r., od 31 sierpnia 1988 r. do 2 września 1988 r. W okresie od 17 lutego 1975 r. do 8 lipca 1975 r. ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. W okresach od 27 listopada 1975 r. do 29 listopada 1975 r. oraz od 4 grudnia 1975 r. do 13 lutego 1976 r. był zatrzymany w Areszcie Śledczym w G.

Od 1 października 1973 r. ubezpieczony pracował w charakterze mechanika samochodowego. Od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r. był zatrudniony za granicą na budowie eksportowej w Libii przez D. z siedzibą w W. (następnie „B.” S.A., obecnie „B.” S.A.), na stanowisku mechanika samochodowego w wymiarze 46 godzin tygodniowo. W okresie od 15 marca 1986 r. do 19 kwietnia 1986 r. ubezpieczony przebywał w kraju na urlopie wypoczynkowym.

W wystawionym przez B. S.A. świadectwie pracy z 5 grudnia 2019 r. wskazano, iż w okresie od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r. ubezpieczony był zatrudniony w D. na stanowisku mechanika samochodowego. W piśmie z 31 lipca 2012 r. B. S.A. poinformował ubezpieczonego, że nie ma podstaw do wystawienia świadectwa pracy w szczególnych warunkach za okres zatrudnienia na budowie eksportowej od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r., ponieważ z dostępnej dokumentacji wynika, że ubezpieczony zajmował stanowiska mechanika samochodowego, jednak nie ma informacji, że praca była wykonywana w kanałach.

W świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach z 8 lutego 2011 r. B.1 S.A. z siedzibą w W. wskazało, że ubezpieczony pracował w zakładzie B.1 S.A. od 1 października 1973 r. do 11 lipca 1990 r., w tym w P. S.A., przejętym na

podstawie art. 23¹ § 1 k.p. Jednocześnie wskazano, że w okresie od 1 października 1973 r. do 13 czerwca 1974 r. ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace przy spawaniu elektryczno-gazowym, wymienione w wykazie A dział XIV poz. 12 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. oraz mechanika samochodowego w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych, wymienione w wykazie A dział XIV poz. 16 rozporządzenia, na stanowisku spawacza mechanika samochodowego, zaś od 14 czerwca 1974 r. do 11 lipca 1990 r. wykonywał pracę mechanika samochodowego w kanałach remontowych, przy naprawie pojazdów mechanicznych, wymienioną w wykazie A dział XIV poz. 16 rozporządzenia, zajmując stanowisko mechanika samochodowego.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, odwołanie ubezpieczonego okazało się bezzasadne i podlegało oddaleniu. W myśl art. 2 pkt 5 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 1924), rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. Celem rekompensaty, podobnie jak i emerytury pomostowej, jest łagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na emeryturę przed osiągnięciem wieku emerytalnego przez pracowników zatrudnionych przy pracach w szczególnych warunkach lub charakterze. W przypadku rekompensaty realizacja tego celu polega jednak nie na stworzeniu możliwości wcześniejszego zakończenia aktywności zawodowej, lecz na odpowiednim zwiększeniu podstawy wymiaru emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do której osoba uprawniona nabyła prawo po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Zgodnie z art. 21 ust. 1 rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszący co najmniej 15 lat. Rekompensata nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (art. 21 ust. 2).

Mając na uwadze treść powyższych przepisów, Sąd Okręgowy zważył, iż art. 2 pkt 5 oraz art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych formułują dwie

zasadnicze przesłanki nabycia prawa do rekompensaty: 1) nienabycie prawa do emerytury pomostowej, 2) osiągnięcie okresu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze w rozumieniu ustawy o emeryturach i rentach wynoszącego co najmniej 15 lat.

Stosownie natomiast do treści art. 32 ust. 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne, lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych. Z kolei art. 32 ust. 4 stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych, to jest na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub charakterze. Z § 1 rozporządzenia wynika, że jego treść stosuje się do pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, wymienione w § 4-15 rozporządzenia oraz w wykazach stanowiących załącznik do rozporządzenia. § 2 ust. 1 rozporządzenia ustala, że za okresy uzasadniające nabycie prawa do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu uważa się okresy, w których praca w szczególnych warunkach jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub charakterze w § 2 ust. 2 zobowiązuje zakłady pracy do stwierdzenia okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach lub charakterze wyłącznie na podstawie posiadanej dokumentacji. Natomiast w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe, określone zostały środki dowodowe, które powinny być dołączone do wniosku, stwierdzające okoliczności uzasadniające przyznanie tego świadczenia.

Sąd pierwszej instancji podkreślił, że świadectwo pracy w szczególnych warunkach, wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r., stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo, jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów. Jednocześnie w judykaturze ugruntowane jest stanowisko, iż regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach Sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków. Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w związku z pracą wykonywaną przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z dokumentów, w tym akt osobowych ubezpieczonego.

W ocenie Sądu pierwszej instancji okres pracy ubezpieczonego od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r. nie może zostać zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony przebywał wówczas na urlopie bezpłatnym u macierzystego pracodawcy. W tym czasie, na podstawie umowy o pracę zawartej z „D.” z siedzibą w W., pracował w Libii. Dokumenty dotyczące tego zatrudnienia, które znajdują się w materiale dowodowym, wskazują, że powierzono ubezpieczonemu wówczas stanowisko: mechanika samochodowego. Na podstawie tychże dokumentów nie można z pewnością stwierdzić, iż praca ta stale i w pełnym wymiarze czasu odbywała się w kanałach remontowych, tak aby można ją było zakwalifikować jako tę wymienioną w Wykazie A Dziale XIV poz. 16, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wieku emerytalnego

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub charakterze. Co istotne, nawet jednostka kierująca ubezpieczonego do pracy za granicą – obecnie B. S.A. - poinformował ubezpieczonego, że nie ma podstaw do wystawienia świadectwa pracy w szczególnych warunkach, za okres eksportowej od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r., gdyż z dokumentacji wynika, że ubezpieczony zajmował stanowisko mechanika samochodowego, jednak nie ma informacji, że praca ta była wykonywana w kanałach remontowych.

Mając na uwadze powyższe ustalenia, Sąd Okręgowy podkreślił, że ustawodawca nie uznał za pracę szczególnych warunkach pracy mechanika samochodowego, lecz prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych, których jak wykazało przeprowadzone postępowanie dowodowe, ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przez co najmniej przez 15 lat. Sąd Okręgowy zatem uznał, że nie było żadnych podstaw, aby w oparciu o przedłożone przez ubezpieczonego dowody ustalić sporne okoliczności w sprawie na korzyść odwołującego się. Ubezpieczony nie złożył żadnych wniosków dowodowych, aby te okoliczności sporne wykazać mimo doręczenia mu przez Sąd pisma nadesłanego przez B. S.A.

Uwzględnivszy pominiętą przez organ rentowy służbę wojskową odwołującego się w okresie od 17 lutego 1975 r. do 8 lipca 1975 r. do pracy w szczególnych warunkach, Sąd pierwszej instancji stwierdził, iż wnioskodawca nie legitymuje się przesłanką posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Z powyższych względów odwołujący się nie spełnił przesłanki koniecznej do uzyskania prawa do rekompensaty w postaci posiadania co najmniej 15-letniego stażu pracy w szczególnych warunkach, co skutkowało oddaleniem wniesionego przez niego odwołania.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku, rozpoznając apelację ubezpieczonego, uznał podniesione w niej zarzuty za bezzasadne i wyrokiem z dnia 29 czerwca 2022 r. oddalił apelację ubezpieczonego.

Sąd Apelacyjny podzielił ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji i przyjął je za własne. Poddając szczegółowej ocenie przedstawione przez skarżącego zarzuty apelacyjne, Sąd odwoławczy wskazał, iż Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się naruszenia art. 148¹ § 1 k.p.c. W myśl tego przepisu Sąd może rozpoznać sprawę

na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych – że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

W niniejszej sprawie, według Sądu drugiej instancji, istotne dla stron dokumenty zostały załączone do akt sprawy, ubezpieczony ani pozwany organ rentowy nie wnosili o przeprowadzenie rozprawy. Ponadto, pomimo pouczenia z 17 lipca 2020 r., wydanego na podstawie art. 205³ § 2 zdanie pierwsze k.p.c., zobowiązującego do złożenia pisma przygotowawczego zawierającego ustosunkowanie do treści odpowiedzi na odwołanie oraz zgłoszenia w tym terminie wszystkich twierdzeń i dowodów, odnoszących się do spornych kwestii pod rygorem utraty prawa do ich powoływania w toku dalszego postępowania, ubezpieczony nie wykazał inicjatywy dowodowej w zakresie powoływania świadków czy przesłuchania stron. Według Sądu odwoławczego nie może mieć w tej sytuacji znaczenia argumentacja zawarta w apelacji, jakoby ubezpieczony „planował zgłosić świadków na rozprawie, która jednak się nie odbyła”. Wbrew twierdzeniom ubezpieczonego, Sąd nie ma obowiązku zastępować stron w postępowaniu i działać w ich imieniu. Zgodnie z zasadą kontradiktoryjności postępowania i zasadą ciężaru dowodu (art. 6 k.c., art. 232 k.p.c.), to strony są obowiązane wskazywać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Sąd może dopuścić dowód niewskazany przez stronę, jednak ta aktywność dowodowa sądu cywilnego nie została wykreowana przez ustawodawcę jako obowiązek, a jedynie jako uprawnienie, które aktualizuje się wyłącznie w sytuacjach wyjątkowych (np. w razie dążenia strony do obejścia prawa, podejrzenia prowadzenia fikcyjnego procesu, rażącej nieporadności strony). Sąd pierwszej instancji skorzystał ze wskazanej kompetencji, zarządzając 6 października 2020 r. zwrócenie się do B. SA w W. o nadesłanie akt osobowych ubezpieczonego.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w niniejszym postępowaniu nie doszło również do zarzucanego w apelacji naruszenia z art. 5 k.p.c., w myśl którego Sąd, w razie uzasadnionej potrzeby, może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez profesjonalnego pełnomocnika niezbędnych pouczeń

co do czynności procesowych. Pouczenie, skierowane przez Sąd Okręgowy do odwołującego się, zostało sformułowane jasno i przejrzystie, ubezpieczony nie podjął jednak czynności w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, mających na celu rozpoznanie sprawy na rozprawie i nawet nie sygnalizował konieczności przesłuchania świadków oraz siebie w charakterze strony, dla wykazania okoliczności pracy w warunkach szczególnych w całym wymaganym okresie.

Odnosząc się do wniosków dowodowych zawartych w treści apelacji, Sąd Apelacyjny wskazał, że zgodnie z art. 368 § 1² k.p.c., powołując nowe fakty lub dowody, należy uprawdopodobnić, że ich powołanie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie było możliwe albo potrzeba ich powołania wynika później. W ocenie Sądu Apelacyjnego, wnioski dowodowe zawarte w apelacji, mogły bez przeszkód zostać przedstawione już w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Jeżeli istotnie, jak wywodził skarżący, ustalenie danych adresowych świadków było możliwe dopiero po wydaniu wyroku przez Sąd pierwszej instancji, nic nie stało na przeszkodzie, aby sam wniosek z ich nazwiskami złożyć jeszcze przed wydaniem wyroku. Z powyższych względów, Sąd Apelacyjny, na podstawie art. 381 k.p.c., pominął dowody wskazane w apelacji jako spóźnione.

Przechodząc do oceny prawa wnioskodawcy do rekompensaty przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy o emeryturach pomostowych, Sąd Apelacyjny, że kluczowe dla oceny charakteru pracy wnioskodawcy w szczególnych warunkach okresu zatrudnienia wnioskodawcy w Libii od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r. były przedłożone przez skarżące świadectwa pracy.

Sąd odwoławczy zwrócił uwagę, że zgodnie z treścią świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach z 8 lutego 2011 r., wydanego przez B. S.A. z siedzibą w W., ubezpieczony był zatrudniony w zakładzie B. S.A. i poprzedników prawnych od 1 października 1973 r. do 11 lipca 1990 r., w tym od 14 czerwca 1974 r. do 11 lipca 1990 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wykonywał pracę mechanika samochodowego w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych. Z ustaleń poczynionych w sprawie wynikało, że od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r. ubezpieczony przebywał w Libii, wykonując pracę na budowie eksportowej w charakterze mechanika samochodowego, na podstawie umowy o pracę z 12 grudnia 1984 r., zawartej z „D.”

w W. (obecnie „B.” S.A. w W.). W dokumentach odnoszących się do tego zatrudnienia nie ma wzmianki o wykonywaniu pracy w kanałach. B. S.A. w W., pismem 31 lipca 2012 r., poinformował odwołującego się, iż nie może wystawić świadectwa wykonywania prac w szczególnych warunkach na okres zatrudnienia na budowie eksportowej od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r., ponieważ zarówno na umowie o pracę, jak i na opinii, jest informacja, że pracował na stanowisku mechanika samochodowego - nie ma jednak wzmianki o tym, że praca ta wykonywana była w kanałach remontowych.

W świetle powyższych okoliczności, Sąd Apelacyjny podał w wątpliwość świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach z 8 lutego 2011 r. Nie ma na nim wzmianki odnoszącej się do przebywania przez ubezpieczonego w Areszcie Śledczym w G. od 27 listopada 1975 r. do 29 listopada 1975 r. i od 4 grudnia 1975 r. do 13 lutego 1976 r., nie został również z niego wyłączony okres, w którym ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową od 17 lutego 1975 r. do 8 lipca 1975 r., ani okresy, w których trakcie przebywał na urlopach bezpłatnych. W świadectwie tym nie wskazano okoliczności dwuletniego wykonywania pracy dla innego pracodawcy za granicą. Z uwagi na wskazane wątpliwości, Sąd Apelacyjny uznał przedstawione świadectwo za niewiarygodne w zakresie, w jakim odnosi się ono do spornego w postępowaniu apelacyjnym okresu. Nie mogły odnieść skutku twierdzenia ubezpieczonego, iż dowody zawarte w dokumentacji przedstawionej przez B. S.A. nie podważają faktu jego pracy w charakterze mechanika w kanałach remontowych „a jedynie nie zawierają doprecyzowanej informacji, iż skarżący pracował we wskazanym okresie w kanałach”, z uwagi na fakt, iż to na ubezpieczonym, spoczywał obowiązek udowodnienia, że był zatrudniony jako mechanik samochodowy właśnie w kanałach.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny uznał, iż ubezpieczony, J. C., nie udowodnił okresu pracy w szczególnych warunkach lub charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynoszącego co najmniej 15 lat, wymaganego do nabycia prawa do rekompensaty, na mocy art. 21 ustawy z 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej odwołujący się, zaskarżając orzeczenie Sądu Apelacyjnego w całości w podstawach skargi, podniósł

zarzut naruszenie przepisów postępowania mającego istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie:

1) art. 148 § 3 k.p.c., w zw. z art. 148¹ k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., w zw. z art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. 1 oraz art. 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c., w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., w zw. z art. 386 § 2 k.p.c., w zw. z art. 45 ust.1 Konstytucji RP, polegające na:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji w następstwie rozpoznania apelacji skarżącego oraz przeprowadzenia badania prawidłowości prawnoprocesowej, a także materialnoprawnej wyroku Sądu pierwszej instancji, iż zaistniała *in casu* przedmiotowej sprawy sytuacja *in procedendo* obejmująca rozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji niniejszej spraw w ramach posiedzenia niejawnego oraz wydanie wyroku oddalającego odwołanie skarżącego w warunkach posiedzenia niejawnego ma charakter *propter legem*, w szczególności:

- a) została wydana zgodnie z przysługującymi Sądowi pierwszej instancji uprawnieniami wynikającymi z obowiązujących *de lege lata* regulacji *in procedendo*, a także:

- b) uzasadniona była brakiem konieczności przeprowadzenia rozprawy, w tym brakiem konieczności przeprowadzenia dowodów osobowych oraz przesłuchania stron w tym w szczególności:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji, iż rozpoznanie przez Sąd pierwszej instancji przedmiotowej sprawy w warunkach posiedzenia niejawnego uzasadnione było brakiem wskazania przez skarżącego w odpowiedzi na pouczenie z dnia 17 lipca 2020 r. wniosków dowodowych, a także, iż rozpoznanie sprawy w warunkach posiedzenia niejawnego nie naruszało w żadnym wypadku praw skarżącego, a w konsekwencji:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji, iż wyrok Sądu pierwszej instancji w ma charakter zgodny z prawem i nie jest dotknięty wskazanymi przez skarżącego w treści i uzasadnieniu zarzutów apelacyjnych,

a także:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji, iż nie zachodziła kwalifikowana wadliwość wyroku tego Sądu objęta hipoteza regulacji art. 379 k.p.c., a która to ocena w konsekwencji:

- skutkowałą wydaniem przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia w materii oddalenia apelacji skarżącego oraz obciążenia kosztami postępowania w sytuacji:

- zaniechania przez Sąd drugiej instancji przeprowadzenia analizy relewantnych aspektów, których uwzględnienie przez Sąd drugiej instancji było konieczne oraz celowe dla sformułowania prawidłowej oceny celowości wyznaczenia przez Sąd pierwszej instancji rozprawy, a finalnie oceny zgodności z regulacjami *in procedendo* trybu i sposobu rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji, w tym oceny trybu i sposobu rozpoznania w kontekście wystąpienia przesłanki nieważności postępowania statuowanej na kanwie art. 379 pkt 5 k.p.c., a mianowicie:

- a) aspektu dotyczącego rzeczywistych przyczyn braku sformułowania przez skarżącego wniosków dowodowych, w tym:

- aspektu dotyczącego istnienia związku przyczynowo-skutkowego pomiędzy brakiem sformułowania przez skarżącego wniosków dowodowych, a ówczesna sytuacja skarżącego kasacyjnie przede wszystkim:

- chorowaniem przez skarżącego oraz jego pełnomocnika na COVID 19, utrudniającym jakiekolwiek aktywne działanie w niniejszej sprawie, w tym sformułowanie wniosków dowodowych, przede wszystkim wniosków o przesłuchanie świadków z jednoczesnym wskazaniem adresów świadków;

- złym stanem psychicznym skarżącego, w tym zaistniałym u skarżącego kasacyjnie załamaniem nerwowym;

- brakiem reprezentacji skarżącego przez profesjonalnego pełnomocnika, utrudniającego skuteczne, zgodne z obowiązującą procedurą cywilnoprawną podejmowanie przez skarżącego czynności procesowych, w tym czynności sformułowania wniosków dowodowych

- b) aspektu dotyczącego konieczności wyznaczenia rozprawy w niniejszej sprawie oraz przesłuchania informacyjnego skarżącego kasacyjnie, celem ustalenia rzeczywistego zakresu i okresów świadczonej przez niego pracy, charakteru pracy świadczonej przez skarżącego w okresie 1973-1990, w tym okresu pracy w Libii pomiędzy grudniem 1984 r. oraz grudniem 1986 r., a także środków dowodowych, z

których skarżący wywodzi fakt pracy w warunkach szczególnych w okresie 1973-1990, w tym także w Libii pomiędzy grudniem 1984 r. oraz grudniem 1986 r., (która to konieczność determinowana była wątpliwościami Sadu pierwszej instancji, co do świadectwa pracy w warunkach szczególnych), przede wszystkim:

- Zaniechania przez Sad drugiej instancji przeprowadzenia oceny:

a) czy rozpoznanie sprawy w warunkach posiedzenia niejawnego przez Sad pierwszej instancji w sytuacji istnienia po stronie skarżącego niemożności skutecznego sformułowania wniosków dowodowych w związku z ówczesnym stanem jego zdrowia oraz brakiem posiadania statusu strony reprezentowanej przez profesjonalnego pełnomocnika nie stanowi egzemplifikacji wydania rozstrzygnięcia w sytuacji pozbawienia J. C. możliwości obrony swoich praw, a finalnie egzemplifikacji wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji w sytuacji wystąpienia nieważności postępowania statuowanej na kanwie art. 379 pkt 5 k.p.c.;

b) czy rozpoznanie sprawy w warunkach posiedzenia niejawnego przez Sąd pierwszej instancji w sytuacji, gdy zachodziła konieczność wyznaczenia rozprawy, przesłuchania skarżącego, celem weryfikacji kluczowych z punktu widzenia materii sprawy faktów, tj.: faktów dotyczących okresów i charakteru pracy świadczonej przez skarżącego oraz ustalenia ewentualnych środków dowodowych, w oparciu o które możliwe byłoby ustalenie wskazanych istotnych faktów, nie stanowi egzemplifikacji wydania rozstrzygnięcia w sytuacji pozbawienia J. C. możliwości obrony swoich praw, a finalnie egzemplifikacji wydania wyroku przez Sąd pierwszej instancji w sytuacji wystąpienia nieważności postępowania statuowanej na kanwie art. 379 pkt 5 k.p.c.

Zaniechaniu przez Sąd drugiej instancji przeprowadzenia oceny czy rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji nie jest dotknięte wadliwością kreującą podstawę do uchylecia wyroku Sadu pierwszej instancji w całości, podczas gdy:

- W świetle kumulatywnej subsumpcji oraz egzegezy wskazanych w petitum zarzutu kasacyjnego regulacji art. 148 § 3 k.p.c., w zw. z art. 148, k.p.c. w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., w zw. z art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oraz art. 379 pkt 5 k.p.c., w zw. z art. 378

§ 1 k.p.c., w zw. z art. 386 § 2 k.p.c., w zw. z art. 45 ust.1 Konstytucji RP (niedokonanej przez Sąd drugiej instancji na etapie orzekania i procedowania) po stronie skarżącego, w toku postępowania (w szczególności na etapie przed wydaniem wyroku Sądu pierwszej instancji), wystąpiła sytuacja, w której skarżący nie mógł brać i faktycznie nie brał udziału w postępowaniu wskutek naruszenia przez Sąd pierwszej instancji regulacji prawnoprocesowych, a skutki tych wadliwości nie mogły być usunięte na następnych rozprawach przed wydaniem wyroku w danej instancji, a więc:

- W świetle kumulatywnej subsumpcji oraz egzegezy wskazanych w *petitum* zarzutu kasacyjnego regulacji nastąpiła sytuacja, w której postępowanie w niniejszej sprawie dotknięte było nieważnością statuowana na kanwie art. 379 pkt 5 k.p.c., a w rezultacie

- Zaistniała podstawa do uchylenia wskazanego wyroku przez Sąd drugiej instancji na podstawie art. 386 § 2 k.p.c., w zw. z art. 477^{14a} k.p.c. w całości, a w konsekwencji:

- Zaistniała wadliwość treści i kierunku rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji determinująca zasadność i konieczność uchylenia w następstwie rozpoznania skargi kasacyjnej w drodze zastosowania instytucji kasatoryjności tak wyroku Sądu drugiej instancji, jak też wyroku Sądu pierwszoinstancyjnego.

2. Naruszenie 379 pkt 5 k.p.c., w zw. art. 381 k.p.c., w zw. z art. 382 k.p.c. w zw. z art. 380 k.p.c., w zw. z art. 245 k.p.c. z art. 385 k.p.c. polegające na:

- pominięciu przez Sąd drugiej instancji sformułowanych przez skarżącego w apelacji, wniosków dowodowych obejmujących dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania w charakterze świadka: B. P., S. P., S. G., J. P., U. C. oraz M. C., a także:

- pominięciu przez Sąd drugiej instancji sformułowanego przez skarżącego, na rozprawie apelacyjnej w dniu 29 czerwca 2022 r. wniosku o zwrócenie się do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Gdańsku, celem ustalenia, czy B. P., S. P., S. G., J. P. jako pracujący wspólnie ze skarżącym w Libii oraz wykonujący pracę w analogicznym charakterze jak skarżący zostali uznani za świadczących pracę w szczególnych warunkach.

Wyszczególnione powyżej wnioski dowodowe, których sformułowanie w toku postępowania było dopuszczalne w świetle regulacji art. 381 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., albowiem:

a) wnioski te nie mogły zostać sformułowane w toku ze względu na stan zdrowia skarżącego oraz brak posiadania profesjonalnej reprezentacji prawnej, utrudniających skuteczne dokonywanie czynności procesowych;

b) możliwość sformułowania wskazanych wniosków dowodowych pojawiła się dopiero w apelacji do wyroku Sądu Okręgowego, wniesionej przez ustanowionego tuż przed terminem jej wniesienia pełnomocnika;

c) wskazane wnioski dowodowe dotyczyły okoliczności istniejących w dacie wydania zaskarżonej decyzji organu rentowego z dnia 15 stycznia 2020 r. oraz miały decydujące znaczenie dla wykazania faktu ciągłego, nieprzerwanego świadczenia przez skarżącego pracy szczególnych warunkach w okresie od grudnia 1984 r. – do grudnia 1986 r. zmierzały do wykazania faktów, których skarżący w sposób obiektywny związany z chorobą oraz brakiem posiadania pełnomocnika profesjonalnego, nie mógł wykazać w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji, które zostało przeprowadzone w ramach posiedzenia niejawnego.

Pominięcia wskazanych wniosków dowodowych, zdaniem skarżącego, kreuje sprzeczność wyroku Sądu drugiej instancji z regulacją art. 381 k.p.c., w zw. z art. 382 k.p.c., w zw. z art. 385 k.p.c., prowadząc do ziszczenia się w toku postępowania przed tym Sądem nieważności postępowania statuowanej na gruncie art. 379 pkt 5 k.p.c., w postaci pozbawienia skarżącego obrony praw w postępowaniu apelacyjnym, a finalnie podstawę do uchylenia przedmiotowego wyroku.

3. Naruszenie art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z art. 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., w zw. z art. 386 § 4 k.p.c., w zw. z art. 477^{14a} k.p.c. polegające na uznaniu przez Sąd drugiej instancji, iż:

a) wyrok Sądu pierwszej instancji został oparty na wszechstronnej, prawidłowej, dokonanej zgodnie z dyspozycją regulacji art. 233 § 1 k.p.c. ocenie materiału dowodowej w szczególności:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji prawidłowości stanowiska wyrażonego w wyroku Sądu pierwszej instancji, iż wystarczające dla uznania, iż w przypadku skarżącego nie ziścił się wymóg co najmniej 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach, a finalnie wystarczające dla uznania prawidłowości zaskarżonej decyzji organu rentowego z dnia 15 stycznia 2020 r. w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania w sprawie ustalenia rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, było przeprowadzenie analizy jedynie dokumentacji zgromadzonej w aktach Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, a także:

- uznaniu przez Sąd drugiej instancji, iż nie zachodziła konieczność i celowość wydania przez Sąd pierwszej instancji w następstwie dopuszczenia oraz przeprowadzenia dalszych dowodów, w tym w szczególności dowodu z zawnioskowanych przez skarżącego w treści apelacji świadków w osobach: B. P., S. P., S. G., J. P., U. C. oraz M. C., a która to ocena Sądu drugiej instancji skutkowałą:

- Uznaniem przez Sąd drugiej instancji, iż wyrok Sądu pierwszej instancji nie został dotknięty *errores in procedendo* w postaci naruszenia regulacji art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, a w konsekwencji skutkowałą:

- Uznaniem przez Sąd drugiej instancji, iż nie zachodziła podstawa do uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 477^{14a} k.p.c. ze względu na konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, a także

- Wydaniem przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia w materii oddalenia apelacji skarżącego oraz obciążenia skarżącego kosztami postępowania przed Sądem drugiej instancji w sytuacji, gdy:

W świetle kumulatywnej subsumpcji oraz egzegezy regulacji art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o

emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., w zw. z art. 378 § 1 k.p.c., w zw. z art. 386 § 2 k.p.c., w zw. z art. 477^{14a} k.p.c. (niedokonanej przez Sąd drugiej instancji na etapie procedowania i wyrokowania):

a) W razie zaistnienia wątpliwości dotyczących okresów świadczenia pracy w warunkach szczególnych, przede wszystkim wątpliwości dotyczących wskazanych w świadectwie pracy okresów świadczenia pracy w warunkach szczególnych, zachodzi konieczność oraz celowość weryfikacji długości okresu pracy świadczonej w warunkach szczególnych na podstawie pozostałych możliwych do przeprowadzenia źródeł dowodowych w tym osobowych źródeł dowodowych, a w konsekwencji:

- W świetle kumulatywnej subsumpcji oraz egzegezy regulacji art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach, zachodziła konieczność oraz celowość dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu ze wskazanych przez skarżącego świadków tj.: świadków mających bezpośrednią, obiektywną wiedzę o okresach i charakterze świadczonej przez skarżącego pracy w szczególnych warunkach w okresie grudzień 1984 r. - grudzień 1986 r. w okresie pobytu w Libii

- Zachodziła podstawa do wydania przez Sąd drugiej instancji rozstrzygnięcia uchylającego w całości wyrok Sądu pierwszej instancji na podstawie art. 386 § 4 k.p.c., w zw. z art. 477^{14a} k.p.c., w związku z koniecznością przeprowadzenia przez Sąd pierwszej instancji przewodu sądowego w całości, a finalnie:

- Zachodziła błędność rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, kreująca podstawę do uchylenia wskazanego wyroku oraz wyroku Sądu pierwszej instancji w następstwie zastosowania instytucji kasatoryjności w następstwie rozpoznania skargi kasacyjnej.

4. Naruszenie art. 245 k.c., w zw. z art. 232 k.p.c., w zw. z art. 6 k.c., w zw. z art. 233 § 1 k.p.c., w zw. z art. 391 k.p.c., w zw. z art. 387 § 2¹ pkt 1 i 2 k.p.c. w zw.

z 32 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w zw. z art. § 1 oraz § 4-15 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach w zw. z art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. polegające na uznaniu przez Sąd drugiej instancji prawidłowości stanowiska zawartego w wyroku Sądu pierwszej instancji, iż skarżący nie wykazał faktu realizacji pracy w warunkach szczególnych przez okres co najmniej 15 lat, a finalnie nie wykazał podstaw do przyznania skarżącemu prawa do rekompensaty, podczas gdy szczegółowa wszechstronna ocena materiału dowodowego prowadzi do konkluzji, iż:

a) W materiale dowodowym sprawy znajdują się dowody dokumentarne potwierdzające, iż skarżący realizował pracę w warunkach szczególnych w okresie 1973-1990, w tym świadczył pracy w warunkach szczególnych w okresie grudzień 1984-grudzień 1986, a mianowicie:

- świadectwo pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez B. S.A.

- pismo z dnia 8 lutego 2011 r. sygnowanego przez E. P. Dyrektora Wydziału Personalnego B.1 S.A., których to dowodów prawdziwość oraz zgodność z rzeczywistym stanem faktycznym nie zostały podważone

b) skarżący sformułował w postępowaniu przed Sądem drugiej wnioski dowodowe, w tym wniosek o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z przesłuchania świadków, zmierzające do bezpośredniego do potwierdzenia wynikającej uprzednio ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych wystawionego przez B.1 S.A. oraz z pisma z dnia 8 lutego 2011 r. sygnowanego przez E. P. Dyrektora Wydziału Personalnego B.1 S.A., okoliczności ciągłego i nieprzerwanego świadczenia przez skarżącego pracy w warunkach szczególnych w okresie 1973-1990, w tym podczas pobytu w Libii w okresie grudzień 1984 r. - grudzień 1986 r.

Wyrok Sądu pierwszej instancji winien zostać objęty uchYLENIEM przez Sąd drugiej instancji na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. ze względu na ujawnienie przez skarżącego w postępowaniu przed Sądem drugiej instancji dodatkowych nowych dowodów, których przeprowadzenie było konieczne i celowe dla pełnego, bezspornego ustalenia kwestii ciągłego świadczenia przez skarżącego pracy w

warunkach szczególnych w okresie 1973-1990, w tym w okresie pobytu w Libii od grudnia 1984 r. do grudnia 1986 r.,

- Szczegółowa, wszechstronna ocena materiału dowodowego prowadzi do konkluzji, iż rozstrzygnięcie Sąd drugiej instancji oddalające apelację skarżącego jest błędne i winno zostać objęte uchyleniem w ramach instytucji kasatoryjności w następstwie rozpoznania skargi kasacyjnej.

5. Naruszenie art. 233 k.p.c., w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. polegające na dokonaniu przez Sąd drugiej instancji ustaleń wybiórczej analizy oraz oceny materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, wyrażającego się w szczególności w pominięciu przez Sąd drugiej instancji wniosków dowodowych w zakresie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z przesłuchania świadków, pomimo relewantności wskazanych dowodów z punktu widzenia materii sprawy, dowodów dokumentarnych zgromadzonych w aktach sprawy, potwierdzających fakt świadczenia pracy w warunkach szczególnych w okresie 1973-1990, tj.: przez ponad 15-letni okres uprawniający do uzyskania prawa do rekompensaty, w tym świadczenia pracy w warunkach szczególnych w okresie grudzień 1984 - grudzień 1986 w postaci dokumentu z 8 lutego 2011 r. sygnowanego przez E. P. Dyrektora Wydziału Personalnego B.1 S.A., a więc sporządzonego przez osobę w pełni uprawnioną i posiadającą niezbędne kwalifikacje do formułowania wiążących oświadczeń dotyczących charakteru pracy świadczonej przez J. C., którego wiarygodność nie została podważona.

Oparciu się przez Sąd drugiej instancji na dokumencie sporządzonym przez U. G., a więc dokumentu zawierającego sprzeczne twierdzenia ze świadectwem pracy w warunkach szczególnych B.1 S.A. oraz pismem z 8 lutego 2011 r. sygnowanego przez E. P. Dyrektora Wydziału Personalnego B.1 S.A., a więc sporządzonego przez osobę w pełni uprawnioną i posiadającą niezbędne kwalifikacje do formułowania wiążących oświadczeń dotyczących charakteru pracy świadczonej przez J. C., którego wiarygodność nie została podważona, a która to sytuacja:

Skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Apelacyjnego oraz uchylenia w całości, poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego, a także przekazanie na mocy art. 398¹⁵ k.p.c., sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi

Okręgowemu w Gdańsku lub Sądowi równorzędnemu wraz z rozstrzygnięciem przez ten Sąd o kosztach postępowania za obydwie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniosł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie i zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie ma uzasadnionych podstaw i z tej przyczyny została oddalona. W pierwszej kolejności Sąd Najwyższy rozpoznaje zarzut nieważności postępowania jako zarzut dalej idący. Skarżący kasacyjnie stawia zarzut pozbawienia go możliwości obrony przysługujących mu praw w postępowaniu przed Sądem Okręgowym. W jego ocenie skutkować to może nieważnością postępowania w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. Sąd nieważność postępowania bierze pod uwagę z urzędu niezależnie od tego, czy strona się na tę przesłankę powołała. Zarzuty skarżącego oparte na naruszeniu art. 148¹ k.p.c., jak i pominięciu wskazanych przez skarżącego w apelacji wniosków dowodowych z art. 381 k.p.c., a w obu sytuacjach skutkujące nieważnością postępowania na podstawie art. 379 pkt 5 k.p.c. nie zostały w sprawie wykazane jako zasadne. Jedną z przesłanek nieważności poprzez niemożność obrony swoich praw jest to, że strona nie mogła przeciwdziałać skutkom ewentualnych uchybień. Analizując na tle niniejszej sprawy czy doszło do pozbawienia strony możliwości działania, trzeba najpierw rozważyć, czy nastąpiło naruszenie przepisów procesowych, a w dalszej kolejności ocenić, czy uchybienie to wywarło wpływ na możliwość strony działania w postępowaniu, a ponadto ocenić czy mimo zaistnienia tych okoliczności strona mogła bronić swoich praw w procesie. Przy czym ocena czy zachodzą przesłanki statuowane w art. 379 pkt 5 k.p.c., powinna być dokonywana *ad casu* z uwzględnieniem przedmiotu sprawy, wskazanej przez powoda podstawy faktycznej i prawnej, stanowiska pozwanego, możliwych kwalifikacji prawnych konkretnych sytuacji procesowych oraz etapu postępowania (wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 2022 r., II CSKP 242/23).

Zgodnie z art. 148¹ § 1 k.p.c. sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu od nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne. Wydanie przez sąd pierwszej instancji wyroku nie nastąpiło z naruszeniem art. 148¹ § 3, a zatem nie skutkowało pozbawieniem strony możliwości obrony swoich praw, a w konsekwencji nie powodowało nieważności postępowania z przyczyn określonych w art. 379 pkt 5 (postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., V CZ 85/18, LEX nr 2618490, I. Gromska-Szuster (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-366, pod red. T. Wiśniewskiego, Warszawa 2021, art. 148¹). W świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zasada jawności przewidziana w art. 45 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, a także w art. 6 ust. 1 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka nie ma charakteru absolutnego i istnieje możliwość jej ustawowego ograniczenia przy zachowaniu przesłanek przewidzianych w art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

Skarżący kasacyjnie podniósł ponadto zarzut zaniechania przez Sąd drugiej instancji przeprowadzenia analizy relewantnych aspektów, których uwzględnienie przez Sąd drugiej instancji było konieczne oraz celowe dla sformułowania prawidłowej oceny celowości wyznaczenia przez Sąd pierwszej instancji rozprawy, a finalnie oceny zgodności z regulacjami *in procedendo* trybu i sposobu rozpoznania sprawy przez Sąd pierwszej instancji, w tym oceny trybu i sposobu rozpoznania w kontekście wystąpienia przesłanki nieważności postępowania statuowanej na kanwie art. 379 pkt 5 k.p.c. Mając na uwadze powyższe, należy podnieść, że rozpoznawanie sprawy na posiedzeniu niejawnym jest niedopuszczalne w okolicznościach, gdy strona w pierwszym piśmie procesowym złożyła wniosek o przeprowadzenie rozprawy, chyba że pozwany uznał powództwo. Cytowany przepis zawiera zasadę zewnętrznej jawności ogólnej odnoszoną do osób niebędących uczestnikami postępowania. Naruszenie tej zasady może stanowić podstawę zaskarżenia wyroku jedynie w okolicznościach, gdy mogło to mieć wpływ na wynik sprawy (D. Markiewicz (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-458¹⁶ pod red. T. Szanciło,

Tom I, Warszawa 2023, uwagi do art. 148¹, s. 682). W przedmiotowej sprawie skarżący w żadnym ze złożonych pism nie wniósł o przeprowadzenie rozprawy w sprawie. Brak takiego wniosku uprawnia sąd pierwszej instancji do wydania wyroku na posiedzeniu niejawnym. Istotne jest również to, że w kierowanych do Sądu pismach nie domagał się dopuszczenia dowodu z przesłuchania świadków, a także przesłuchania skarżącego kasacyjnie jako strony postępowania. Rację ma Sąd Apelacyjny przyjmujący w uzasadnieniu wyroku, że pomimo pouczenia z dnia 17 lipca 2020 r., wydanego na podstawie art. 205³ § 2 zdanie pierwsze k.p.c., zobowiązującego do złożenia pisma przygotowawczego zawierającego ustosunkowanie do treści odpowiedzi na odwołanie oraz zgłoszenia w tym terminie wszystkich twierdzeń i dowodów, odnoszących się do spornych kwestii pod rygorem utraty prawa do ich powoływania w toku dalszego postępowania, skarżący nie wykazał inicjatywy dowodowej w zakresie powoływania świadków czy przesłuchania stron. Należy podkreślić, że na sądzie nie spoczywa obowiązek zastępowania stron w postępowaniu i podejmowania działań w ich imieniu.

W niniejszej sprawie jak ustalił Sąd Apelacyjny, wnioskodawca miał możliwość złożenia wniosku o rozpoznanie sprawy na rozprawie oraz wniosków dowodowych w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. Covid czy brak profesjonalnego pełnomocnika, na które to okoliczności powołuje się skarżący, nie stanowią same w sobie okoliczności uzasadniających, że w niniejszej sprawie doszło do nieważności postępowania przez pozbawienie powoda możliwości obrony swych praw (wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2021 r., II USKP 152/21, OSNP 2022, nr 11, poz. 112, postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 marca 2023 r., II UZ 69/22, LEX nr 3569353), gdyż powodowi może przysługiwać pełnomocnik z urzędu. Nie wykorzystując możliwości przysługujących mu uprawnień, powód nie może powoływać się na brak możliwości obrony swych praw (wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2024 r., III CZ 20/24, LEX nr 3688603).

Przedmiotem sporu w ramach przedmiotowego postępowania był problem oceny zasadności przyznania wnioskodawcy prawa do rekompensaty z tytułu pracy w warunkach szczególnych. Należy tu nadmienić, że rekompensata nie jest samodzielnym świadczeniem z zasobu systemu ubezpieczeń społecznych, ale jest traktowana jako forma dodatku do kapitału początkowego. Jej celem zasadniczym

jest złagodzenie skutków utraty możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę w związku z zatrudnieniem w szczególnych warunkach. Procedury przyznawania rekompensaty są bardzo sformalizowane. Możliwość zaliczenia zatrudnienia w warunkach szczególnych jest ściśle połączona z treścią przepisów wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. W praktyce stosowania kryteriów określonych tymi wymogami pojawiają się problemy z oceną przez organ spełnienia warunków pracy w szczególnych warunkach.

Kluczowa okoliczność w rozbudowanej skardze kasacyjnej dotyczy okresu spornego w niniejszym postępowaniu – od 12 grudnia 1984 r. do 10 grudnia 1986 r., gdy ubezpieczony był zatrudniony za granicą na budowie eksportowej w Libii przez D. z siedzibą w W. (następnie „B.” S.A., obecnie „B.” S.A.), na stanowisku mechanika samochodowego w wymiarze 46 godzin tygodniowo, w tym odpowiedzi na pytanie, czy pracował w kanałach, czy nie.

Skarżący kasacyjnie w swoich wywodach kładł akcent na kwestie związane z ustalaniem jego prawa do rekompensaty. Są to okoliczności dotyczące oceny faktów i dowodów przez sąd pierwszej i drugiej instancji i w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. nie można z nich wywieść podstawy kasacyjnej. Uprawnienie sądu z art. 148¹ § 1 k.p.c., a nie obowiązek nie powstaje na tle sprawy, w której strony pozostają wciąż w otwartym sporze, zgłaszają wnioski dowodowe oraz nie miały możliwości wypowiedzenia się w przedmiocie kluczowych dowodów w sprawie (wyrok Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2021 r., II USKP 152/21, OSNP 2022, nr 11, poz. 112).

Określenie zakresu zaskarżenia powinno być precyzyjne i nie może budzić wątpliwości, ponieważ wyznacza granice zaskarżenia i wraz z podstawami kształtuje zakres rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Jeżeli skarżący objął zaskarżeniem jedynie część orzeczenia sądu drugiej instancji, to obowiązany jest dokładnie i jasno wskazać, jaką część orzeczenia zaskarżył (wyroki Sądu Najwyższego: z 19 listopada 2017 r., II CSK 74/17; 13 stycznia 2015 r., I UK 177/14, 15 października 2014 r., V CSK 568/13, postanowienia Sądu Najwyższego: z 14 marca 2019 r., II UK 80/13, 12 marca 2019 r., III PK 89/18; 3 czerwca 2016 r., IV CSK 796/15, LEX nr 2054488; A. Turczyn (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz pod red. O.M.

Piaskowskiej. Tom I, Art. 1–505³⁹, Warszawa 2024, art. 398¹³ k.p.c.). Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 13 maja 2014 r. (I FSK 887/13) przyjął, że przytoczenie podstawy kasacyjnej oraz jej uzasadnienie musi być precyzyjne, gdyż z uwagi na związanie sądu kasacyjnego granicami skargi kasacyjnej, sąd nie może zastępować strony i precyzować czy uzupełniać przytoczonych podstaw kasacyjnych. Przy postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych każdy istotny fakt może być wykładany za pomocą wszelkich środków dowodowych, które sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe (wyrok Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2023 r., I USKP 45/22, LEX nr 3592129, postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2022 r., III USK 568/21, LEX nr 3522565). Niezależnie od treści świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub jego braku w sądowym postępowaniu odwoławczym sprawa z odwołania od decyzji organu rentowego staje się sprawą cywilną i sąd ustala stan faktyczny, czyli czy ubezpieczony wykonywał jako pracownik pracę w szczególnych warunków. Świadectwo pracy jest wówczas tylko dowodem, który podlega ocenie. W świetle przyjętych w podstawie zaskarżonego wyroku ustaleń faktycznych, Sąd Najwyższy w składzie rozstrzygającym w niniejszej sprawie przyjmuje, że zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego nie uzasadniały zgodnie ze skargą kasacyjną uchylenia orzeczenia w całości (wyrok Sądu Najwyższego z 25 lutego 2021 r., III USKP 34/21, LEX nr 3159957, postanowienie Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2023 r., III USK 315/22, LEX nr 3649728).

Nowe wnioski dowodowe w postępowaniu apelacyjnym są przewidziane w art. 368 oraz art. 381 k.p.c. (O. Marcewicz-Kochnio, 4. Okoliczności usprawiedliwiające późniejsze powoływanie faktów i dowodów (w:) Zarzuty apelacyjne w procesie cywilnym, red. M. Rzewuski, Warszawa 2023, O. Marcewicz-Kochnio, 6. Skutki uchybienia regułom prekluzji dowodowej (w:) Zarzuty apelacyjne w procesie cywilnym, red. M. Rzewuski, Warszawa 2023). Przepis art. 368 k.p.c. zawierający model apelacji pełnej zakłada stosunkowo niski formalizm procesowy apelacji jako środka zaskarżenia, a zarazem mechanizmu procesowego. Przedstawione pod osąd roszczenie procesowe jest rozpoznawane po raz wtóry, stanowiąc kontynuację postępowania pierwszoinstancyjnego (J. Sadowski (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-458¹⁶ pod red. T. Szanciło, Tom

I, Warszawa 2023, uwagi do art. 368, s. 1522 i n.). Jak już wspomniano, ograniczenie dopuszczalności powoływania nowych faktów i dowodów w postępowaniu apelacyjnym nie wyłącza ich uwzględnienia przez sąd drugiej instancji, choćby strona mogła je powoływać już w postępowaniu pierwszoinstancyjnym (wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 2022 r., II CSKP 242/22). Strona zainteresowana wprowadzeniem do sprawy w jej fazie apelacyjnej określonych nowości powinna wykazać, że wcześniej nie miała możliwości powołania się na nie. Jeżeli powinności tej nie sprostą, sąd apelacyjny korzystając z władzy dyskrecjonalnej, dokonuje oceny, czy stosowny wniosek rozpatrzeć pozytywnie, czy negatywnie. Sama bowiem okoliczność spóźnienia nie przesądza stanowiska sądu. Byłoby inaczej tylko wówczas, gdyby obowiązujące przepisy, w tym art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c. i art. 381 k.p.c. zmuszały sąd do pominięcia spóźnionego materiału. Innymi słowy, gdyby wyłączały nowości w postępowaniu apelacyjnym jako materiał sprekludowany (wyrok Sądu Najwyższego z 20 października 2022 r., II CSKP 242/22). Tak jednak nie jest, gdyż na tle tych przepisów sąd ma władzę dyskrecjonalną w zakresie każdorazowej oceny czy całokształt okoliczności sprawy uzasadnia dopuszczenie nowych faktów lub dowodów, ponieważ sam ustawodawca poprzez taką konstrukcję przepisów zapobiega także przewlekłości postępowania. Sąd drugiej instancji w razie potrzeby może uwzględnić pominięte w postępowaniu pierwszoinstancyjnym dowody i fakty (postanowienie Sądu Najwyższego z 16 listopada 2018 r., I CZ 93/18, OSNC-ZD 2020, nr 1, poz. 3). Uwzględnić przy tym należy jedynie, że ze względu na spoczywający na stronach ciężar wspierania procesu (art. 6 § 2 k.p.c.), jeżeli strona mogła powołać określone fakty lub dowody przed sądem pierwszej instancji, a powołuje je dopiero na etapie postępowania apelacyjnego, sąd może je pominąć (art. 381 k.p.c.). W obowiązującym prawie procesowym zasadą jest dopuszczalność nowych faktów i dowodów przed sądem drugiej instancji. Jak już wspomniano, strona zainteresowana prowadzeniem rozprawy w tej fazie procesu określonych nowości powinna wykazać, że nie miała możliwości powołania się na nie. Ograniczenie możliwości wprowadzenia do materiału procesowego nowych dowodów i faktów zostało podyktowane potrzebą dyscyplinowania stron przez składanie ich do przedstawienia całego materiału dowodowego już przed sądem pierwszej instancji.

Przepis art. 398¹³ § 2 k.p.c., który wyklucza powoływanie w postępowaniu kasacyjnym nowych faktów i dowodów oraz ustanawia regułę, że Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia, zharmonizowany jest z art. 398³ § 3 k.p.c., stosownie do którego podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Przytoczone sformułowania są jasne i kategoryczne: Sąd Najwyższy orzeka zawsze w ramach podstawy faktycznej ustalonej przez sąd drugiej instancji w zaskarżonym wyroku, co więcej – tą podstawą jest związany. Jest to oczywiste, skoro postępowanie kasacyjne nie jest kolejnym postępowaniem merytorycznym, lecz rozstrzygnięciem co do prawa. Inaczej mówiąc, ma ono na celu skontrolowanie legalności zaskarżonego orzeczenia. W konsekwencji takiego stanu rzeczy wywody skarżącego pozostające w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi sądu drugiej instancji i oparte na jego własnej wersji stanu faktycznego muszą być przez Sąd Najwyższy pominięte (J. Paszkowski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz art. 1-458¹⁶, Warszawa 2023, uwagi do art. 398¹³, s. 1763; T. Wiśniewski (w:) D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembrzuski, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom. II. Art. 367–505³⁹, Warszawa 2021, art. 398¹³ k.p.c.).

Komentowany artykuł wyznacza ściśle granice rozpoznania kasacyjnego. Natomiast z urzędu bada nieważność postępowania. Uwzględniając nieważność postępowania, sąd kasacyjny musi respektować określony tym wnioskiem zakres zaskarżenia. Nie może na tej podstawie uchylić niezaskarżonej części orzeczenia. Odmienne stanowisko byłoby sprzeczne z zasadą, że niezaskarżone orzeczenie staje się prawomocne, a także mogłoby prowadzić nieraz do naruszenia zakazu *reformationis in peius* (T. Wiśniewski (w:) D. Dończyk, J. Iwulski, G. Jędrejek, I. Koper, G. Misiurek, M. Orecki, P. Pogonowski, S. Sołtysik, D. Zawistowski, T. Zembrzuski, T. Wiśniewski, Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Art. 367–505³⁹, Warszawa 2021, uwagi do art. 398¹³).

Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. podstawą skargi kasacyjnej mogą być zarzuty naruszenia przepisów prawa procesowego, jeżeli uchybienia te mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a wynik sprawy ocenia się przede wszystkim przez pryzmat prawa materialnego. Warunek wpływu naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. na

wynik sprawy nie jest zazwyczaj spełniony, ponieważ uzasadnienie wyroku sądu drugiej instancji powstaje dopiero po wydaniu orzeczenia (wyrok Sądu Najwyższego z 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003, nr 7, poz. 182). Jednakże ze względu na to, że funkcją uzasadnienia orzeczenia jest umożliwienie kontroli poprawności ustaleń i ocen prawnych dokonanych przez sąd, powinno ono odzwierciedlać proces myślowy sądu, który doprowadził do wydania orzeczenia. Z tej przyczyny w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjęto, że zarzut naruszenia art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. może być skutecznym zarzutem kasacyjnym wówczas, gdy treść uzasadnienia orzeczenia zaskarżonego skargą kasacyjną uniemożliwia dokonanie kontroli kasacyjnej, co w sprawie nie miało miejsca.

Zdaniem skarżącego usprawiedliwieniem spóźnionego zgłoszenia przez niego wniosków był stan jego zdrowia oraz brak profesjonalnego reprezentanta. Należy jednak nadmienić, że art. 381 k.p.c. pełni dyscyplinujące funkcje i w tym zakresie wprowadza umiarkowany rygoryzm odnośnie do terminowego zgłaszania wniosków (A. Łazarska, K. Górski (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Art. 1-458¹⁶ pod red. T. Szanciło, Tom I, Warszawa 2023, uwagi do art. 381 k.p.c., s. 1578). Ocena zastosowania niniejszego przepisu jest dokonywana *ad casu* przez sąd drugiej instancji z uwzględnieniem reguły, że sąd korzysta z dyskrecyjnej władzy, dopuszczając nowe fakty i dowody, jeśli przyczyni się to do sprawiedliwego rozstrzygnięcia i nie powoduje zbyt długiej zwłoki. Rozwinięciem i uzupełnieniem art. 381 k.p.c. jest regulacja zawarta w art. 382 k.p.c. W jego świetle sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym oraz w postępowaniu apelacyjnym z ogólnym zastrzeżeniem, że postępowanie dowodowe przed sądem odwoławczym jest uwarunkowane dopuszczalnością nowości na tym etapie postępowania. W sprawie Sądy obu instancji podzieliły stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Przewidziane w art. 381 k.p.c. ograniczenie dopuszczalności powołania nowych faktów i dowodów w postępowaniu apelacyjnym nie wyklucza uwzględnienia przez sąd drugiej instancji nowych faktów, choćby strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji (wyroki Sądu Najwyższego: z 20 października 2022 r., II CSKP 242/22, LEX nr 3512593; 16 kwietnia 2015 r., I CSK 332/14, LEX nr 1712828, postanowienie Sądu Najwyższego z 26 stycznia 2024 r.,

I CSK 5855/22, LEX nr 3658531). Jak już wspomniano, uzupełnienie postępowania dowodowego jest konieczne jedynie wówczas, gdy okoliczności sprawy wskazują na taką potrzebę, pod warunkiem, że nie zachodzą przeszkody, o których mowa w art. 381 k.p.c. Na marginesie należy podnieść, że odesłanie do odpowiedniego stosowania w postępowaniu kasacyjnym przepisów o apelacji (art. 398²¹) nie oznacza możliwości stosowania w tym postępowaniu art. 381 k.p.c. i dopuszczalności przeprowadzenia przez Sąd Najwyższy postępowania dowodowego (wyrok Sądu Najwyższego z 14 października 1997 r., I PKN 299/97, OSNP 1998 nr 18, poz. 536) oraz art. 382 k.p.c. był przedmiotem oceny konstytucyjnej. Trybunał Konstytucyjny uznał, że jest on zgodny z art. 2 i 45 ust. 2 Konstytucji oraz nie jest niezgodny z art. 32 ust. 1, 78 i 176 ust. 1 Konstytucji (wyrok 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, Nr 3, poz. 20; A. Góra-Błaszczkowska, M. Jaślikowski, P. Rylski, Rozdział II. Zasady postępowania dowodowego (w:) Ł. Błaszczak, K. Markiewicz, E. Rudkowska-Ząbczyk (red.), Dowody w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2010).

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁴ k.p.c.). O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tj. z 24 sierpnia 2023 r., Dz.U. z 2023 r. poz. 1935).

[SOP]

[ms]